

УДК 340 : 004

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.3.22>

ІТ-ПРАВО У СИСТЕМІ ПРАВА: ДИСКУСІЙНІ МОМЕНТИ СУЧАСНОСТІ

Мазур Я.В.,
*здобувач освіти СО «Бакалавр»,
юридичний факультет,
Донецький національний університет імені Василя Стуса
e-mail: mazur.iaroslav@donnu.edu.ua*

Міхайліна Т.В.,
*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри теорії, історії держави
і права та філософії права,
Донецький національний університет імені Василя Стуса
e-mail: mihaylina@donnu.edu.ua*

Мазур Я.В., Міхайліна Т.В. ІТ-право у системі права: дискусійні моменти сучасності.

У даній роботі порушуються проблема розмежування Інтернет-права від інформаційного права та ІТ-права, встановлення його місця серед інших галузей права, розкриваються основні критерії правового регулювання ІТ-права та закріплення основних засад його функціонування.

Акцентується увага на тому, що ІТ та Інтернет-мережа є взаємопов'язаними, оскільки друге є середовищем існування першого, і в той же час, останнє не має жодного сенсу без інструментів, за допомогою яких може опрацьовуватись будь-яка інформація.

Таким чином при розгляді дефініцій «інформація», «інформаційні технології» та «Інтернет-мережа» в контексті цифрового простору, було визначено, що вони є взаємопов'язаними – інформація є основним елементом, інформаційні технології використовуються для роботи з інформацією (для збирання, зберігання, обробки), а Інтернет-мережа використовується для передачі та обміну даними. Такий висновок може дати цілісну картину того, яким чином та у відповідності до якої ієрархії дані поняття мають відобразитись з точки зору інформаційного права, ІТ-права та Інтернет-права.

Було встановлено, що інформаційне право за своєю суттю є ширшим поняттям, ніж ІТ-право та безперечно включає його, проте, зважаючи на специфіку середовища у якому виникають відповідні правовідносини та суб'єкта, який здійснює різного роду операції з інформацією, доцільніше було б відокремлювати його в окремий інститут першого. Такий поділ зумовлений зокрема виникненням нових напрямків розвитку, таких як інститут штучного інтелекту, інститут хмарних технологій, інститут цифрового підпису та глобалізацією Інтернет-мережі.

Таким чином інформаційне право та ІТ-право регулюють однорідне коло суспільних відносин та за своєю сутністю співвідносяться як галузь та інститут, проте мають певні відмінності, які зумовлені середовищем виникнення регулюючих відносин.

У свою чергу, Інтернет право – це окрема галузь права, яка повинна врегульовувати суспільні відносини, що виникають у відповідному середовищі та закріплювати основоположні цифрові права та обов'язки, опираючись на міжнародний характер.

Ключові слова: ІТ-право, Інтернет-право, інформаційне право, цифрові права, Інтернет-мережа, інформаційні технології, права людини, свобода.

Mazur Ia., Mihaylina T. IT law in the legal system: current discussion points.

The paper deals with the problem of distinguishing Internet law from Information Law and IT Law, establishing its place among other branches of law, reveals the main criteria for legal regulation of IT Law and fixing the basic principles of its functioning.

Attention is focused on the fact that IT and the Internet network are interrelated, since the latter is the habitat of the former, and at the same time, the latter does not make any sense without tools with which any information can be processed.

Thus, when considering the definitions of „information”, „information technologies” and „Internet network” in the context of the digital space, it was determined that they are interrelated – information is the main element, information technologies are used to work with information (for collecting, storing, processing), and the Internet network is used for transmitting and exchanging data. Such a conclusion can provide a complete picture of how and in accordance with what hierarchy these concepts should be displayed from the point of view of Information Law, IT Law and Internet Law.

It was found that Information Law is essentially a broader concept than IT Law and undoubtedly includes it, however, given the specifics of the environment in which the relevant legal relations arise and the subject performing various operations with information, it would be more expedient to separate it into a separate institution of the former. This division is due in particular to the emergence of new areas of development, such as the institute of artificial intelligence, the institute of cloud technologies, the institute of digital signature and the globalization of the Internet network.

Thus, Information Law and IT Law regulate a homogeneous range of public relations and are essentially related as an industry and an institution, but they have certain differences that are due to the environment of the emergence of regulatory relations.

In turn, Internet Law is a separate branch of law that should regulate public relations that arise in the appropriate environment and consolidate fundamental digital rights and obligations, based on an international character.

Key words: IT Law, Internet Law, Information Law, digital rights, Internet network, information technologies, human rights, freedom.

Постановка проблеми. Інтернет-мережа – це, перш за все, потужний інструмент для взаємодії людей один з одним незалежно від місця перебування. Вона надає змогу спілкуватись, навчатись, працювати, вести бізнес, отримувати доступ до новин, ефективно брати участь у політичному житті та багато чого іншого.

Згідно звіту Digital 2022 Global Statshot, представленого Британською компанією DataReportal, станом на 2022 рік понад 5 мільярдів людей користуються Інтернетом, що становить 62,5% від всього населення планети. Окрім цього, користувачі проводять в середньому по 6 годин і 53 хвилини онлайн щодня. Типовий користувач Інтернету зараз проводить в мережі понад 40% свого життя [1]. Дослідження 2023 року, показують, що дані показники виросли 1,9% та становлять 64,4%, при населенні 5,16 мільярди людей [2].

Що стосується України, то за даними цієї ж компанії, на початок 2023 року в Україні було 28,57 мільйона користувачів Інтернету, тоді рівень проникнення становив 79,2%. У січні 2023 року – 26,70 мільйонів користувачів соціальних мереж, що дорівнювало 74% від загального населення [3].

Таким чином, можна помітити загальносвітову тенденцію щодо глобалізації Інтернет-мережі. Такі зміни стаються під впливом різних факторів, які часто не залежать від волі самої особи.

Зважаючи на такі зміни, сьогодні у юридичній науковій практиці виникли поняття ІТ-права, Інтернет права та інформаційного права, що в свою чергу призвело до створення дискусійного питання, яке полягало в тому, яким чином дані галузі мають співіснувати та співвідноситись.

Стан опрацювання проблеми. ІТ-право, Інтернет право та інформаційне право за своєю суттю є доволі новим явищем, попри це вже сьогодні немає єдності думок і у національних наукових колах. Деякі з вчених: О. Селезньова, Є. Литвинов, О. Петришин, О. Гиляка, А. Новицький, І. Паньонко та багато інших, акцентували свою увагу на розгляді питань, що пов'язані із відносинами, які виникають у глобальній мережі, при цьому вживаючи поняття ІТ-право та Інтернет право, як тотожні, рівноцінні, що вбачається недоцільним та неправильним.

Окрім цього, сьогодні Інтернет-мережа залишається недостатньо законодавчо врегульованим середовищем не тільки на національному, а й міжнародному рівні. Це спричинено великою кількістю чинників, зокрема глобальним характером, екстериторіальністю, анонімністю, відсутністю матеріально-технічної бази та економічними міркуваннями тощо.

Метою статті є виявлення місця ІТ-права у системі права, зокрема, з-поміж суміжних категорій, таких як Інформаційне право та Інтернет-право, а також аналіз передумов їх формування як окремих елементів структури системи права.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи питання врегулювання інформаційного та Інтернет-простору, можна стверджувати, що сьогодні не існує єдиної думки щодо того, як розмежувати поняття «інформаційне право», «Інтернет-право» та «ІТ-право». Зокрема, сьогодні О. Селезньова, Є. Литвин, О. Петришин, О. Гиляка, А. Новицький, І. Паньонко та багато інших акцентують свою увагу на розгляді питань, що пов'язані із відносинами, які виникають у глобальній мережі, при цьому вживаючи поняття ІТ-право та Інтернет-право, як тотожні, рівноцінні, що є недоцільним та неправильним. Іншим питанням є співвідношення понять «інформаційного права», «ІТ-права» та «Інтернет-права».

Таким чином, перш ніж обговорювати проблемні питання, потрібно зрозуміти, що собою являють поняття «інформація», «інформаційні технології» та «Інтернет-мережа». Термін «інформація» походить від латинського «informatio», що означає – роз'яснення, «пояснення, викладення, обізнаність» [4, с. 170–183]. У онлайн словниках поняття «інформація» відображає відомості про які-небудь події, чиясь діяльність або ж повідомлення про щось [5].

У наукових колах, в контексті інформаційного права автори не схиляються до думки узагальнення даного терміну в єдине поняття, а акцентують увагу переважно на властивостях інформації, аргументуючи це тим, що вмістити всю суть даного терміну в одне поняття неможливо. Так, наприклад, Н. Логінова та Р. Дробожук розділяють властивості інформації:

- 1) загальні властивості інформації – системність, невичерпність, селективність, здатність до поширення, субстанційна несамостійність, здатність до трансформації;
- 2) юридичні властивості – фізична невідчужуваність, необхідність відособлення, незалежність права на інформацію та її матеріальні носії, здатність до тиражування;
- 3) властивості якості інформації – адекватність, актуальність, достовірність, повнота, об'єктивність та суб'єктивність, надлишковість;
- 4) властивості інформації, що визначають стан її безпеки – конфіденційність, цілісність, доступність [6].

Поняття «інформація» також закріплено у нормативно правових актах – у першій статті Закону України «Про інформацію», де зазначається, що інформація – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [7].

Останнє твердження є найбільш доречним, оскільки відображає інформацію, як те, що може бути висвітлено матеріально, тобто на документах, або зберігатись на цифрових носіях у вигляді коду та, наприклад, може слугувати доказом юридичного факту у судовому процесі.

Говорячи про інформацію, варто зазначити, що саме вона, а точніше те коло суспільних відносин, яке виникає стосовно неї, складає предмет вивчення інформаційного права та ІТ-права.

Термін «інформаційні технології», вони ж «ІТ», сьогодні активно використовується у нашому просторі. Як правило, він вживається для позначення того, що пов'язано із Інтернет-середовищем, фахівцями, які виконують певні роботи, що пов'язані із забезпеченням функціонування таких технологій, юристів, котрі надають належний супровід у такій сфері, а також діджиталізації та цифровізації загалом.

В цілому, можна говорити про те, що інформаційні технології так чи інакше пов'язані із усім вище переліченим. Проте доволі часто виникає питання, стосовно того, що собою охоплює дане поняття.

В загальному вигляді під поняттям інформаційних технологій розуміють сукупність методів, процесів, та інструментів, що використовуються для збирання, зберігання, обробки, передачі та поширення інформації у будь-якому вигляді.

Розглядаючи дане поняття в розрізі інформаційного права та ІТ-права, можна говорити, що дане поняття є ідентичним за своїм змістом, оскільки в основі концепції даних галузей лежать схожі методи. Проте основною відмінністю буде середовище, у якому виникають такі відносини.

Інтернет – це всесвітня інформаційна система загального доступу, яка логічно пов'язана глобальним адресним простором та базується на Інтернет-протоколі, визначеному міжнародними стандартами [8].

Інтернет походить від ARPAnet, створеного Агенцією дослідницьких проектів Міністерства оборони США у 1960-х роках. Ними було розвинуто багато інших мереж, які використовували деякі комерційні компанії, проте основна проблема полягала у тому, що вони не могли легко спілкуватися між собою. Її вирішення запропонували Вінт Серф та Боб Кан, розробивши TCP/IP – „Протокол взаємодії пакетної мережі” (1974) для підключення різних мереж [9].

Говорячи про взаємодію ІТ та Інтернет-мережі, варто зазначити, що дані явища є взаємопов'язаними, оскільки друге є середовищем існування першого, і в той же час, останнє не має жодного сенсу без інструментів, за допомогою яких може опрацьовуватись будь-яка інформація.

Отже, розглядаючи дефініції інформації, інформаційних технологій та Інтернет-мережі у контексті цифрового простору, було визначено, що вони є взаємопов'язаними – інформація є основним елементом, інформаційні технології використовуються для роботи з інформацією (тобто є інструментом для збирання, зберігання, обробки), а Інтернет-мережа використовується для передачі та обміну даними. Такий висновок може дати цілісну картину того, яким чином та у відповідності до якої ієрархії дані поняття мають відображатись з точки зору інформаційного права, ІТ-права та Інтернет-права.

Попри наявність досліджень М. Савчина, О. Сімсоні, О. Яворської, О. Селезньова, М. Ковалів, С. Єсімова, О. Яреми, Є. Литвинова, щодо доктрин інформаційного права, ІТ-права та Інтернет-права, поки не існує єдиної сформованої думки щодо того, чи потрібно виділяти їх в окремі галузі. Окрім цього, не сформовано думки щодо їхнього співвідношення та відокремлення одне від одного.

Частково зачепивши раніше питання співвідношення інформаційного права та ІТ-права, вказавши, що останнє має специфічне середовище виникнення відносин, а також суб'єкта, який реалізує збирання, зберігання, обробку, передачу та поширення інформації, хотілось більш детально розглянути та розвинути дану тезу. Тому для цього варто пояснити те, що собою охоплюють відповідні галузі.

Інформаційне право – це комплексна галузь права, яка регулює суспільні відносини, що виникають з приводу збирання, зберігання, накопичення, обробки, використання і поширення інформації щодо різних сфер життя і діяльності суспільства, яка має спеціальний предмет – суспільні інформаційні відносини [10].

На думку О. Сімсон, ІТ-право – це галузь права, предметом якої виступають відносини у цифровому середовищі, а саме, відносини з приводу створення, зберігання, передачі та захисту інформації в електронному вигляді, обробка якої відбувається з використанням інформаційних технологій у глобальних та локальних інформаційних системах [11, с. 180–187]. З даним твердженням важко не погодитись, проте називати ІТ-право галуззю права поки що недоречно.

Річ у тім, що інформаційне право за своєю суттю є ширшим поняттям, ніж ІТ-право та безперечно включає його, проте, зважаючи на специфіку середовища, у якому виникають відповідні правовідносини, та суб'єкт, який здійснює різного роду операції з інформацією, доцільніше було б відокремлювати його в окремий інститут першого. Такий поділ зумовлений зокрема виникненням нових напрямків розвитку, таких як інститут штучного інтелекту, інститут хмарних технологій, інститут цифрового підпису та глобалізацією Інтернет-мережі.

Варто зауважити, що сьогодні серед практико орієнтованих юристів витає думка, що ІТ-право охоплює також відносини, що виникають у сфері прав інтелектуальної власності, кібербезпеки, договірних відносин, кримінального права тощо. Окрім цього, вони часто посилаються на те, що ІТ-право є міждисциплінарним інститутом [12].

Дані твердження можна обґрунтувати появою нових напрямків розвитку юридичної практики, таких як надання різного роду юридичних послуг ІТ-компаніям, забезпечення функціонування права інтелектуальної власності в Інтернеті, криміналізація діянь, пов'язаних із втручанням у функціонування інформаційних, електронних, комунікаційних, інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж тощо.

Проте у даному випадку варто розуміти, що ІТ-право не повинно регулювати всі відносини, що виникають у Інтернеті, чи подібних йому мережах, оскільки більшість з них є спорідненими із іншими галузями права.

Так, наприклад, укладання договору на розробку сайту повинно регулюватись спеціальними положеннями цивільного чи господарського законодавства та іншими нормативно-правовими актами, які будуть враховувати всю його специфіку.

Таким чином, інформаційне право та ІТ-право регулюють однорідне коло суспільних відносин та за своєю сутністю співвідносяться як галузь та інститут, проте мають певні відмінності, які зумовлені середовищем виникнення регулюючих відносин.

Говорячи про суб'єктів даних правовідносин, варто зазначити те, що вони будуть відрізнятись одне від одного, причиною чого є середовище виникнення.

У статті 7 Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року закріплюється загальний перелік суб'єктів інформаційного права: 1) громадяни України; 2) юридичні особи; 3) держава Україна, а також інші держави, їх громадяни та юридичні особи; 4) міжнародні організації та особи без громадянства [7].

В наукових колах існує багато критеріїв класифікації суб'єктів інформаційного права, проте у нашому випадку найбільш наглядною буде класифікація за функціональним критерієм А. Цуняка, у якій за основу поділу взято характер дій з інформацією: автор одержує (створює) інформацію, споживач використовує її, поширювач розповсюджує, а зберігач (охоронець) зберігає та захищає інформацію [13, с. 100-101].

Аналізуючи дану класифікацію у розумінні ІТ-права, можна виділити особливий статус зберігача інформації – провайдера, який безпосередньо має доступ до різних видів даних: про підключення до Інтернету користувача, про використання Інтернет-серверів, про апаратне та програмне забезпечення комп'ютера. Для здійснення цієї діяльності такий суб'єкт повинен мати спеціальний дозвіл, а також дотримуватись вимог законодавства про захист персональних даних та не використовувати їх без згоди користувача або без належної поважної причини.

Розглядаючи Інтернет-право та його взаємодію з ІТ-правом, перш за все варто зазначити, що сьогодні воно не має яскраво вираженого характеру в наукових колах – деякі наковці доволі часто зупиняються на ньому побічно та не визначають його місце в системі права.

В загальному, всі наукові дослідження стосовно даної теми можна поділити на три групи, у яких описується що:

- 1) Інтернет-право є інститутом інформаційного права;
- 2) Інтернет-право є комплексною галуззю права;
- 3) Інтернет-право – різновид інформаційних відносин.

Дослідженням першої групи займалась О. Селезньова. Вона зазначала, що Інтернет-право – це інститут інформаційного права, обґрунтовуючи це тим, що: предмет правового регулювання Інтернет-права – частина суспільних відносин, пов'язаних з Інтернетом; Інтернет-відносини є однорідними і формують певний масив; завдяки схожій сутності Інтернет-відносин з іншими видами інформаційних відносин, Інтернет-право входить до складу підгалузі інформаційного права – зв'язкового права [14, с. 239].

З даним твердженням не можна погодитись. Це зумовлено зокрема тим, що сама природа Інтернет-права є ширшою за розуміння предмету інформаційного права. Ототожнення його з правовим інститутом останнього, буде нести як наслідок звуження його розуміння.

Розглядаючи Інтернет-право, як комплексну галузь права, науковці, як правило, обґрунтовують свою позицію, спираючись на взаємозв'язок першої із різними галузями, відносини якої в певній мірі розвиваються в мережі Інтернет.

Так, наприклад, Л. Тарасенко, обґрунтовуючи свою позицію, апелює до того, що:

- цивільне та господарське право унормовують здійснення майнових і особистих немайнових прав у мережі Інтернет, в тому числі у сфері господарювання;
- право інтелектуальної власності врегульовує використання об'єктів авторського права, торговельних марок тощо в мережі Інтернет;
- інформаційне право визначає порядок збирання інформації з Інтернету, поширення інформації в Інтернеті, зберігання інформації, стягнутої з Інтернету, тощо;
- ІТ-право унормовує відносини електронної комерції, визначає правовий режим доменного імені;
- кримінальне право передбачає кримінально-правовий захист від кіберзлочинності, шахрайства в Інтернеті;
- процесуальне право унормовує порядок подання та використання електронних доказів, визначає порядок функціонування системи електронного суду;
- конституційне право передбачає можливість здійснення окремих прав у мережі Інтернет, наприклад, права на свободу вираження поглядів, права на інформацію тощо;
- адміністративне право унормовує порядок надання адміністративних послуг з використанням ресурсів мережі Інтернет [15, с. 51].

З такими твердженнями можна частково погодитись, оскільки такі відносини справді виникають у мережі Інтернет. Проте, говорити про те, що їх варто виділяти в окрему комплексну галузь права, посилаючись виключно на особливість Інтернет-середовища, на нашу думку, є недоціль-

ним. Найкращим рішенням буде створення окремих інститутів в галузях, які будуть враховувати таку специфіку.

Прикладом цього може бути вже розглянуте співвідношення інформаційного права та ІТ-права, де перше є галуззю, а друге – інститутом.

Окрім цього, у даній публікації дається поняття Інтернет-права: «Інтернет-право – це комплексна галузь законодавства, сукупність правових норм, що містяться як у міжнародних нормативно-правових актах, так і в національному законодавстві різних країн, інших регуляторах, які регулюють відносини між учасниками правовідносин, які виникають, змінюються та припиняються у цифровому середовищі (у мережі Інтернет)». На нашу думку, таке твердження є хибним, оскільки апелює лише до специфіки середовища виникнення даних відносин і висвітлює Інтернет-право, як збірку норм різних галузей, котрі різняться між собою суб'єктивним складом, об'єктом та змістом.

У свою чергу, відносини цивільні, кримінальні, адміністративні та інші відносини, що виникають у Інтернет чи іншій схожій мережі, як уже доводилось вище, повинні регулюватись окремими інститутами відповідних галузей, враховуючи як їхню специфіку, так і специфіку відповідної мережі.

Прихильником третьої групи, у свою чергу, є Н. Бааджи, котра вказує, що Інтернет-правовідносини є різновидом інформаційних правовідносин, які виникають, змінюються і припиняються у віртуальному просторі та регулюються нормами різних галузей права [16, с. 115].

В цілому, даний підхід чимось схожий до того, що наводив Л. Тарасенко, – він також посилався на те, що такі правовідносини регулюються різними нормами права. Проте, на протигагу цьому, Н. Бааджи посилається на загальну теорію інформації, інформатизації та захисту інформації.

На нашу думку, Інтернет-право повинно виділятися в окрему галузь права, норми якої повинні бути закріплені на міжнародному рівні та визнаватися окремо кожною державою.

Цю позицію можна пояснити, спираючись на транснаціональний характер Інтернет-мережі та специфічність середовища, у якому виникають такі суспільні відносини.

Так, наприклад, розслідувати кримінальні правопорушення, що були скоєні у Інтернет-мережі користувачем із іншої країни, сьогодні доволі важко, ще важче притягнути таку особу до кримінальної відповідальності, оскільки національні законодавства стосовно даної сфери виглядають по-різному.

Таку думку підтримують також В. Попко та Є. Попко, зокрема, вони зазначають, що для більшості кримінальних правопорушень, що вчиняються у глобальних комп'ютерних мережах, характерні наступні особливості: підвищена латентність здійснення злочину, що забезпечується специфікою мережевого інформаційного простору (розвинені механізми анонімності, складність інфраструктури тощо); транснаціональний характер мережевих злочинів, при якому злочинець, об'єкт злочинного посягання, потерпілий можуть знаходитися на територіях різних держав; особлива підготовленість злочинців, інтелектуальний характер злочинної діяльності; нестандартність, складність, багатоманітність і часте оновлення способів вчинення кримінальних правопорушень і спеціальних засобів, що застосовуються; можливість вчинення кримінального правопорушення в автоматизованому режимі в кількох місцях одночасно; багатоепізодний характер злочинних дій при чисельності потерпілих; необізнаність потерпілих про те, що вони піддалися злочинному впливу; дистанційний характер протиправних дій в умовах відсутності фізичного контакту злочинця і потерпілого; неможливість попередження і припинення кримінального правопорушення даного виду традиційними засобами [17, с. 279].

Схожа ситуація прослідковується також у цивільному законодавстві. Так, наприклад, при укладанні договору купівлі-продажу у Інтернет-мережі між суб'єктами різних держав можуть виникати питання стосовно прав споживачів, а також тлумачень деяких термінів.

Зважаючи на вищезазначене, варто говорити про потребу уніфікації норм, які б могли узагальнити регулювання відносин, що виникають у сфері використання комп'ютерних мереж. Доцільно було б також встановити коло прав та обов'язків, які були б фундаментальними та непорушними, щось на зразок Декларації прав людини у віртуальному просторі.

Резюмуючи все вищезазначене, можна говорити про те, що єдиного визначення, а тим більше співвідношення, понять інформаційного права, ІТ-права та Інтернет-права в правовій природі не існує.

Велика когорта вчених схиляється до думки, що ІТ-право є міждисциплінарною галуззю, або ж інститутом інформаційного права, при цьому майже завжди нехтуючи природою походження

інформаційних технологій, апелюючи до часткового охоплення або ж цілісної приналежності до інших галузей права.

Що ж стосується Інтернет-права, ситуація ще більш неоднозначна. Враховуючи невелику кількість досліджень, а також переважне приписування регулювання суспільних відносин у Інтернет-середовищі саме до ІТ-права, або ж до інших галузей, можна говорити про відсутність його визначення як такого. Проте сьогодні потрібно говорити про нагальну потребу у закріпленні Інтернет-прав та обов'язків, або так званих цифрових прав та обов'язків, на основі яких має будуватись взаємодія суб'єктів у комп'ютерних мережах. Така уніфікація дозволить не тільки ефективно захищати права людей, а також зможе слугувати орієнтиром для створення норм у інших галузях права, за допомогою яких будуть врегульовуватись відносини у відповідній галузі.

Висновки. Таким чином, попри всесвітню поширеність Інтернет-мережі сьогодні в науковому юридичному та практичному полях існує ряд нагальних питань, які потребують комплексного вирішення. Зокрема це стосується розмежування Інтернет-права, ІТ-права та інформаційного права.

Детально розглянувши вищезазначене питання, було з'ясовано, що інформаційне право та ІТ-право регулюють однорідне коло суспільних відносин та за своєю сутністю співвідносяться як галузь та інститут, проте мають певні відмінності, які зумовлені середовищем виникнення регулюючих відносин.

У свою чергу, Інтернет право – це окрема галузь права, яка повинна врегульовувати суспільні відносини, що виникають у відповідному середовищі, та закріплювати основоположні цифрові права та обов'язки, опираючись на міжнародний характер.

Попри таке розмежування, відповідні галузі тісно переплітаються між собою, оскільки так чи інакше врегульовують суспільні відносини у Інтернет-середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. 63% людей зараз онлайн. *Великий звіт Digital 2022 про користувачів Інтернету*. AIN.UA. URL: <https://ain.ua/2022/04/30/zvit-digital-2022>.
2. DIGITAL 2023: GLOBAL OVERVIEW REPORT. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report>.
3. DIGITAL 2023: UKRAINE. *DATAPORTAL*. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2023-ukraine>.
4. Демкова М., Фігель М. Інформація, як основа інформаційного суспільства: поняття та правове регулювання. *Інформаційне суспільство. Шлях України*. Київ: Міжнародний Фонд „Відродження”, 2004. С. 170–183.
5. Словник: портал української мови та літератури. URL: <https://slovyk.ua/index.php?swrd=%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>.
6. Логінова Н., Дробожур Р. Правовий захист інформації: навч. посібник. Одеса: Фенікс, 2015. 264 с.
7. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року, № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650.
8. Яворська О. ІТ право. Львів: Левада, 2017. 470 с.
9. Що таке Інтернет. *FutureNow*. URL: <https://futurenow.com.ua/shho-take-internet>.
10. Ковалів М.В., Єсімов С.С., Ярема О.Г. Інформаційне право України: навч. посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с.
11. Сімсон О. ІТ-право V. Інформаційного права: на зламі епох. *ІТ-право: проблеми і перспективи розвитку в Україні*: II Науково-практична конференція (м. Львів, НУ „Львівська політехніка”, 2017 р.). Львів, 2017. С. 180–187.
12. ІТ право. *Блог ІТ юристів з Києва*. URL: <https://legalitgroup.com/blog-z-it-prava>.
13. Цуняк А. Суб'єкти інформаційних відносин: поняття та види. *76-та Студентська науково-технічна конференція*. Видавництво Львівської політехніки, 2018. С. 100-101. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/a603d69d-bf53-4327-9ac4-b3813080d7ec/content>.
14. Селезньова О.М. Інтернет право і його місце в системі інформаційного права. *Вчені записки Таврійського національного університету ім. В. Вернадського*. 2013. № 4. С. 236–240.

15. Тарасенко Л. Правова природа Інтернет-права. *Вісник Львівського університету*. 2021. № 72. С. 47–54.
16. Бааджи Н. Правова природа правовідносин у мережі Інтернет. *Часопис цивілістики*. 2017. № 22. С. 112–116.
17. Попко В., Попко Є. Міжнародно-правова регламентація транснаціональної кіберзлочинності у кіберпросторі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. № 66. С. 276–283.